

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 11/01-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2001 zloženého z predsedu D. Š. a zo sudcov L. M. a Š. O. prerokoval prijatý podnet J. K., bytom B. B., t. č. v Ústave na výkon väzby v L., zastúpeného advokátom JUDr. P. F. z Advokátskej kancelárie so sídlom v B. B., na začatie konania o porušení ústavného práva navrhovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 To 19/2000, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Podnetu navrhovateľa J. K. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrhom z 9. októbra 2000, došlým Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. októbra 2000, označeným ako „Návrh na začatie konania pred ústavným

súdom“, domáhal sa J. K., trvale bytom v B. B., t. č. v Ústave na výkon väzby v L. (ďalej len „navrhovateľ“), zastúpený advokátom P. F. z Advokátskej kancelárie so sídlom v B. B., proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „odporca“ alebo „najvyšší súd“), začatia konania o porušení jeho práva upraveného v čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vydania uznesenia v tomto znení: „Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000 bolo porušené ústavné právo navrhovateľa na osobnú slobodu, vyjadrené ods. 2 čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 6 To 19/2000 zo dňa 10. augusta 2000 vo výroku, ktorým predĺžil trvanie mojej väzby do dňa 19. 12. 2000.“

Ďalším podaním z 19. októbra 2000, ktoré došlo ústavnému súdu 23. októbra 2000, navrhovateľ oznámil, že v jeho pôvodnom návrhu zrejme omylom došlo ku nesprávnemu uvedeniu petitu návrhu, a to prvého výroku. Požadovaný výrok má správne znieť tak, že rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000 bolo porušené ústavné právo navrhovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Podaním zo 6. novembra 2000, došlým ústavnému súdu 8. novembra 2000, navrhovateľ požadoval, aby ústavný súd v zmysle § 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) považoval vec za naliehavú a neriadil sa poradím, v akom vec súdu napadla, keďže sa mu upiera základná ľudská sloboda na základe protiprávneho rozhodnutia súdu.

Uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 11/01-17 zo 14. marca 2001 bol podnet prijatý na ďalšie konanie v časti, v ktorej navrhovateľ namietal porušenie práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 2 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000. Vo zvyšnej časti bol podnet odmietnutý pre nepríslušnosť ústavného súdu.

Navrhovateľ v návrhu uviedol, že je proti nemu vedené trestné stíhanie a v súčasnosti sa nachádza vo väzbe, a to v Ústave na výkon väzby v L. Do väzby bol vzatý uznesením Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 1 Tp 84/97 z 20. decembra 1997 s tým, že väzba mu začala plynúť 19. decembra 1997 o 10.20 h. Následne mu bola väzba predlžovaná viacerými rozhodnutiami. Dvojročná lehota trvania väzby vyplývajúca z ustanovenia § 71 ods. 2 Trestného poriadku uplynula u neho 19. decembra 1999. Predseda senátu súdu prvého stupňa 3. decembra 1999 v zmysle § 71 ods. 3 Trestného poriadku podal návrh najvyššiemu súdu na predĺženie väzby s odôvodnením, že pre komplikovanosť a rozsiahlosť veci nebude možné trestné stíhanie v dvojročnej lehote právoplatne ukončiť. Navrhol predĺžiť lehotu trvania väzby do 1. júna 2000. Najvyšší súd považoval tento návrh za opodstatnený a uznesením sp. zn. Ntv-II 75/99 zo 17. decembra 1999 väzbu predĺžil do 30. septembra 2000, a to už aj so zreteľom na možnosť ukončenia prípadného odvolacieho konania. Ku ďalšiemu predĺženiu väzby, a to až do 19. decembra 2000, došlo rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000. Stalo sa tak už v priebehu odvolacieho konania, keď na návrh predsedu senátu odvolacieho súdu rozhodol o tomto ďalšom predĺžení väzby až do 19. decembra 2000 odvolací senát, ktorý bude rozhodovať aj o odvolaniach. Navrhovateľ je toho názoru, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000 došlo k porušeniu jeho ústavného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2, ako aj jeho ústavného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Je tomu tak preto, že z textu § 71 ods. 2 Trestného poriadku treba gramatickým a logickým výkladom vyvodiť, že najvyšší súd môže väzbu predĺžiť nad dva roky až do troch rokov iba jedenkrát. Podľa navrhovateľa nie je možné, aby sa o takomto predlžovaní rozhodovalo na viackrát. Okrem toho je navrhovateľ toho názoru, že o predĺžení väzby nemal rozhodovať ten senát najvyššieho súdu, ktorého predseda podal návrh na predĺženie väzby a ktorý bude rozhodovať vo veci samej v odvolacom konaní, ale iný senát najvyššieho súdu.

Ústavný súd prípisom z 15. marca 2001 požiadal JUDr. Š. H., predsedu najvyššieho súdu, aby sa po doručení uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 11/01-17 zo 14. marca 2001 v mene odporcu vyjadril k vecnej stránke prijatého podnetu, oznámil, či súhlasí s tým, aby

ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, a napokon aby sa vyjadril, ktoré ustanovenie Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2000 umožnilo identifikovať senát, resp. senáty príslušné rozhodovať o ďalšom trvaní väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku v štádiu odvolacieho konania pred najvyšším súdom ako súdom odvolacím.

Predseda najvyššieho súdu svojím prípisom z 23. apríla 2001 č. Sekr 422/2000 adresovaným predsedovi ústavného súdu, ktorý došiel ústavnému súdu 25. apríla 2001, súhlasil, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto odporučil, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom podnete. Poukázal tiež na to, že z Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2000, a to z jeho časti IV čl. I ods. 3 písm. c) ad aa) a z ustanovenia § 71 ods. 3 Trestného poriadku je evidentné, ktorý senát odporcu súdu ako súdu odvolacieho je kompetentný rozhodovať o ďalšom trvaní väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku v súdnom konaní, resp. v konaní po podaní obžaloby na súd.

Ústavný súd prípisom z 26. apríla 2001 vyzval právneho zástupcu navrhovateľa na oznámenie, či súhlasí s tým, aby ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania o prijatom podnete.

Právny zástupca navrhovateľa prípisom z 30. apríla 2001 doručeným ústavnému súdu 3. mája 2001 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom podnete.

II.

Z listinných dôkazov, ktoré predložili účastníci konania, ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti:

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 75/99 zo 17. decembra 1999 vyplýva, že najvyšší súd v trestnej veci proti obžalovaným M. Č., J. K. a V. I. podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby do 30. septembra 2000.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000 vyplýva, že najvyšší súd v trestnej veci proti obžalovaným M. Č. a spol. jednak podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku zamietol žiadosti V. I. a M. K. o prepustenie z väzby a jednak podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby M. Č., J. K. a V. I. do 19. decembra 2000. Pokiaľ ide o predĺženie lehoty trvania väzby M. Č., J. K. a V. I., poukázal na to, že predseda senátu najvyššieho súdu podal podľa § 71 ods. 3 Trestného poriadku návrh na predĺženie lehoty trvania väzby obžalovaných M. Č., J. K. a V. I. s odôvodnením, že pre obtiažnosť veci (jej komplikovanosť a rozsiahlosť spisového materiálu) nebude možné trestné stíhanie pred odvolacím súdom skončiť do 30. septembra 2000, t. j. v už raz predĺženej lehote trvania väzby týchto obžalovaných na podklade uznesenia najvyššieho súdu zo 17. decembra 1999 sp. zn. Ntv-II 75/99, pričom u všetkých týchto obžalovaných naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a v prípade ich prepustenia na slobodu hrozí, že bude podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Predseda senátu najvyššieho súdu navrhol preto lehotu trvania väzby u týchto obžalovaných predĺžiť do 19. decembra 2000, t. j. na maximálnu prípustnú dobu jej trvania. Senát najvyššieho súdu dospel k záveru, že predmetná trestná vec je obtiažnou nepochybne nielen pre veľkú rozsiahlosť spisového materiálu, ale aj pre jej zložitosť. Z hľadiska prípravy senátu určeného rozvrhom práce na prerokovanie predmetnej veci v štádiu odvolacieho konania práve obtiažnosť veci znemožňuje ukončenie trestného stíhania v už raz predĺženej lehote trvania väzby, t. j. do 30. septembra 2000. Okrem toho prepustením obžalovaných na slobodu, u ktorých trvajú v predchádzajúcich súdnych rozhodnutiach konštatované dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, hrozí, že bude podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania spočívajúceho okrem iného aj v záujme na čo najrýchlejšom právoplatnom skončení trestného stíhania. Uznesenie podpísal predseda senátu JUDr. P. K.

Najvyšší súd nariadil verejné zasadnutie na dni 24. októbra až 3. novembra 2000 v trestnej veci proti M. Č. a spol. pod. sp. zn. 6 To 19/2000. Toto upovedomenie podpísal predseda senátu JUDr. P. K.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 To 19/2000 z 11. októbra 2000 vyplýva, že najvyšší súd podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku zamietol žiadosti obžalovaných M. Č., J. K. a V. I. o prepustenie z väzby. Dospel k záveru, že ani u jedného z obžalovaných nezanikol väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Pokiaľ ide o námietku obžalovaných, že ďalšie trvanie ich väzby po 30. septembri 2000 je nezákonné z dôvodu neprípustnosti opakovaného predĺženia lehoty trvania väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku, túto najvyšší súd nepovažuje za oprávnenú a správnu. Tak pri rozhodovaní o návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku, ako aj pri rozhodovaní o takom návrhu podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku treba dbať na to, že väzba môže trvať len nevyhnutnú dobu a zákonné lehoty v ňom uvedené treba považovať za lehoty nevyhnutného obmedzenia osobnej slobody obvineného. Obe tieto zákonné ustanovenia zhodne používajú termín „rozhodnúť“, pričom dikcia ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku, aj keby sa vychádzalo len z úzko gramatického výkladu, nevyklučuje možnosť opakovaného predĺženia väzby sudcom do jedného roka alebo senátom nad túto lehotu. V súvislosti s požiadavkou, že väzba má trvať len nevyhnutnú dobu, nie je žiadny dôvod odlišne vykladať možnosť rozhodovania najvyššieho súdu o predĺžení lehoty trvania väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku, t. j. nad dva roky, maximálne na dobu troch rokov. Opačný názor o nemožnosti opakovaného predĺženia väzby na základe spomenutého ustanovenia je v rozpore s uvedenou požiadavkou a jeho akceptovanie by mohlo viesť k paušálnemu a neodôvodnenému predlžovaniu väzby na maximálne prípustnú dobu jej trvania za situácie, keď ešte nebola preukázaná nutnosť trvania väzby v takejto dĺžke. Za nesprávny považuje najvyšší súd aj názor, že o predĺžení lehoty trvania väzby nemohol rozhodnúť ten istý senát, ktorý bude rozhodovať aj o podaných opravných prostriedkoch proti rozsudku krajského súdu. Rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby je jedným z rozhodnutí o väzbe v zmysle § 74 ods. 1 Trestného poriadku. V súvislosti s takým rozhodovaním zákon predpokladá vylúčenie sudcov z vykonávania úkonov trestného konania iba v jedinom prípade, a síce vtedy, ak sudca v prípravnom konaní

rozhodol o väzbe osoby, na ktorú bola potom podaná obžaloba (§ 30 ods. 2 Trestného poriadku). V posudzovanej veci však o takýto prípad nejde. Namietaný postup neodporuje ani rozhodovacej praxi najvyššieho súdu, naopak je s ňou v súlade.

Z Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Pls 1/93, ktorý nadobudol účinnosť 11. mája 1993, vyplýva, že podľa čl. 3 ods. 2 rozdelenie práce na najvyššom súde určuje na kalendárny rok rozvrh práce, ktorý do 15. decembra každého kalendárneho roka zostaví predseda najvyššieho súdu na návrh predsedov kolégií.

Z Kancelárskeho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Sekr 240/98 z decembra 1998 nevyplývajú pre posúdenie danej veci nijaké relevantné skutočnosti.

Z Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2000 Spr 233/99 z 15. decembra 1999 v znení neskorších doplnkov z 30. januára 2000, z 31. januára 2000, z 28. februára 2000, z 28. apríla 2000, z 28. apríla 2000, z 2. mája 2000, z 12. mája 2000, z 1. júna 2000 a z 13. júna 2000 vyplýva, že podľa V. časti – Trestné kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodujú senáty v trestných veciach zaradených do registrov To, Tz, Tzo-V, Ntv I, Ntv II, Ndt, Urt, Tor a Tzr. V rámci vecí zaradených do registra To rozhodujú senáty po podaní obžaloby o riadnych opravných prostriedkoch proti prvostupňovým rozhodnutiam všetkých krajských súdov Slovenskej republiky (Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne) podľa poradia, v akom vec napadla a je zapísaná v registri To. V rámci vecí zaradených do registra Ntv I rozhodujú senáty o predĺžení lehoty trvania väzby v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku vo veciach prípravného konania. V rámci vecí zaradených do registra Ntv II rozhodujú senáty v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku v ostatných veciach (konanie pred súdom), o ktorých v konaní o opravnom prostriedku ešte nekoná najvyšší súd, resp. nie je ani súdom príslušným na konanie o riadnom opravnom prostriedku. Veci zaradené do ostatných registrov sa netýkajú skúmanej problematiky. Ďalej je z V. časti rozvrhu práce zistiteľné, že senát 6 To, ktorý je zároveň aj senátom 6 Tz, je zložený z predsedu senátu JUDr. P. K. a z členov senátu JUDr. I. M., ktorý je zároveň aj predsedom senátu, a JUDr. P. P. Do pôsobnosti senátu 6 To, 6 Tz patrí prejednávanie a rozhodovanie vecí zapisovaných do registrov To, Tz, Urt, Ntv II, Ndt. Zo IV. časti –

Kolégiá a senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to z čl. II ods. 3 písm. c) aliney aa) vyplýva, že na trestnom kolégiu v prípadoch, ak súčasne alebo v úzkej časovej nadväznosti napadne vec na rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku (To) a návrh predsedu senátu súdu prvého stupňa na predĺženie lehoty trvania väzby (Ntv II), rozhodne v oboch veciach senát, ktorý rozhoduje o riadnom opravnom prostriedku.

III.

Námietka porušenia čl. 17 ods. 2 ústavy

Navrhovateľ tvrdil, že uznesením odporcu sp. zn. 6 To 19/2000 z 10. augusta 2000 bolo porušené jeho ústavné právo vyplývajúce z čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Porušenie tohto ústavného práva vidí v tom, že z ustanovenia § 71 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že ďalšie trvanie väzby po uplynutí dvojročnej lehoty môže predĺžiť najvyšší súd iba jedenkrát, teda nie opakovane, resp. viackrát. Vychádza pritom zo znenia § 71 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obtiažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby v dĺžke do jedného roka rozhodnúť najvyšší súd (ide o znenie citovaného ustanovenia, ktoré bolo účinné do 6. novembra 2000 vrátane, teda pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 366/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov). Kladie pritom dôraz na slovo „rozhodnúť“, ktoré znamená, že ide o singularitu právneho riešenia, a nie o trvajúci stav umožňujúci prijímanie ďalších rozhodnutí. V zákone uvedené slovo „rozhodnúť“ sa podľa navrhovateľa vzťahuje na rozhodovaciu činnosť súdu, a nie na jednoročnú lehotu uvedenú v zákonom ustanovení. Skutočnosť, že súd nevyčerpá pri svojom rozhodnutí o predĺžení väzby celú jednoročnú lehotu, ho neopravňuje na to, aby mohol rozhodovať viackrát až do vyčerpania jednoročnej

lehoty. Súd by mohol rozhodovať na viackrát vtedy, keby namiesto slova „rozhodnúť“ bolo v zákonomnom texte uvedené napr. slovo „rozhodovať“.

Podľa názoru ústavného súdu výklad navrhovateľa z hľadiska ústavy nie je správny.

Navrhovateľ použitím jazykového výkladu z hľadiska sémantických poznatkov dospel k záveru, že výraz „rozhodnúť“ má v danom prípade v skúmanom texte význam jednorazového rozhodnutia. Navrhovateľ teda dospel ku doslovnému výkladu významu tohto pojmu uprednostniac hľadisko, že použité slovo „rozhodnúť“ je z hľadiska jazykovedného v dokonavom vide, a preto znamená jednorazový ukončený dej.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Z citovaných článkov ústavy a rovnako z § 71 ods. 1 a 2 Trestného poriadku vyplýva základná zásada, podľa ktorej väzba môže trvať len nevyhnutnú dobu. Je to dané tým, že inštitút väzby je najzávažnejším zásahom do ústavného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 ústavy. Inštitút väzby sa v konkrétnom prípade nesmie dostať do rozporu s ústavnou zásadou prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy. Náležité zladenie týchto protichodných inštitútov si vyžaduje, aby väzba trvala skutočne len po nevyhnutný čas.

Podľa názoru ústavného súdu sa preto javí ako samozrejмый ten výklad, že až do vyčerpania celkového zákonného limitu môže byť väzba predlžovaná viackrát. V súlade so základným princípom, že väzba má trvať len nevyhnutnú dobu, je, aby ju súd rozhodujúci o predĺžení väzby predĺžil len na dobu, aká sa javí v dobe rozhodovania ako nevyhnutná. Je v záujme obvineného, aby väzba nebola bezdôvodne predĺžená ihneď na maximálnu zákonom pripustenú dobu. Ak sa dodatočne ukáže, že táto doba nestačí, je lepšie ju znova dodatočne predĺžiť.

Pri tom výklade § 71 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý uvádzal navrhovateľ, by nevyhnutne dochádzalo k tomu, že najvyšší súd by pri rozhodovaní o predĺžení väzby nad dva roky túto väzbu z opatrnosti vždy predĺžil až na krajnú hranicu vyplývajúcu zo zákona. Len tak by mal totiž záruku, že sa trestne stíhaný nedostane na slobodu skôr, než pominú dôvody väzby. V konečnom dôsledku by teda tento výklad znamenal porušenie zásady, podľa ktorej má väzba trvať iba nevyhnutnú dobu. Preto je nepochybné, že doslovný jazykový výklad slova „rozhodnúť“ by v danom prípade bol v rozpore s účelom, ktorý ustanovenie § 71 Trestného poriadku sleduje. Preto je správny výklad umožňujúci opakované rozhodovanie v prípade postupu podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku. Takýto záver je v súlade aj s doterajšou judikačnou praxou ústavného súdu (III. ÚS 26/01).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nebolo možné vyhovieť podnetu navrhovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie čl. 17 ods. 2 ústavy.

Námietka porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy

Navrhovateľ tvrdil, že odporca pri rozhodovaní o predĺžení trvania väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku nedodrжал procesný postup vyplývajúci z § 71 Trestného poriadku, lebo podľa § 71 ods. 3 Trestného poriadku návrh na predĺženie lehoty podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku podáva v prípravnom konaní generálny prokurátor a v konaní pred súdom predseda senátu. Pritom v danom prípade o predĺžení väzby rozhodoval „ten istý predseda senátu, ktorý vec meritórne rozhoduje na verejnom zasadnutí“. Na základe tohto tvrdenia, ako aj zo skutočnosti, že „sudca, ktorému vec napadla, rozhoduje o predĺžení mojej väzby“, vyvodzuje záver, že došlo k porušeniu jeho základného práva vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa názoru ústavného súdu námietka navrhovateľa o porušení jeho ústavného práva vyplývajúceho z prvej vety čl. 48 ods. 1 ústavy nie je dôvodná.

Ústavný inštitút zákonného sudcu je založený predovšetkým na zákonom určenej právomoci, ako aj vecnej a miestnej príslušnosti súdu. Keďže v danom prípade skúmaná problematika sa týka rozhodovania o procesných otázkach, treba tiež brať do úvahy rozvrh práce, ktorý určuje sudcu alebo senát príslušný na rozhodnutie konkrétneho prípadu vo veci samej (mutatis mutandis I. ÚS 8/94, II. ÚS 47/99).

Z ustanovenia § 181 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že po podaní obžaloby súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný – nevyčkávajúc na ďalšie návrhy – urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia, ktoré sú potrebné na skončenie veci. Väzbu treba ako procesný inštitút považovať za procesnú otázku v zmysle § 181 ods. 2 Trestného poriadku, o ktorej zásadne rozhoduje procesný súd, teda súd, ktorý koná a rozhoduje vo veci samej.

Výnimky z princípu, že procesný súd zásadne rozhoduje všetky procesné otázky vrátane otázok väzby, možno pripustiť len striktne v medziach, v akých ich zákon dovoľuje. Rozhodovanie súdu o predĺžení väzby v prípravnom konaní nie je motivované úmyslom oddeliť rozhodovanie o predĺžení väzby od rozhodovania vo veci samej, lebo orgány prípravného konania vo veci samej nerozhodujú a súd rozhoduje o všetkých otázkach väzby, nielen o jej predĺžení. Tu ide o princíp súdnej kontroly väzby v prípravnom konaní. Ratio legis úpravy, podľa ktorej o predĺžení takejto väzby rozhoduje najvyšší súd, je zveriť kontrolu dlhých väzieb najvyššiemu súdu, ktorý ako najvyšší orgán v sústave všeobecného súdnictva môže najlepšie zaistiť dôsledné a jednotné dodržiavanie ústavných a zákonných záruk osobnej slobody v konkrétnych prípadoch. Tento dôvod prestáva hrať úlohu, ak sa väzba predlžuje v štádiu odvolacieho konania pred najvyšším súdom ako súdom odvolacím, pretože aj v tomto prípade ide o rozhodovanie najvyššieho súdu.

Názor navrhovateľa vyvracia tiež skutočnosť, že o žiadosti o prepustenie na slobodu podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku po predĺžení väzby rozhoduje senát najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje vo veci samej. Pritom ide vlastne o nové preskúmanie dôvodov predĺženia väzby, pretože nie sú pochybnosti, že ak sa zmenili okolnosti, z ktorých sa vychádzalo pri rozhodnutí o predĺžení väzby, možno obvineného prepustiť na jeho žiadosť,

prípadne aj z úradnej povinnosti podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku na slobodu aj pred uplynutím doby, na ktorú bola väzba predĺžená. Nebolo by logické, aby senát najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje vo veci samej, mohol raz o vecne rovnakých otázkach rozhodovať a inokedy nie.

Z Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2000 vyplýva, že v rámci vecí zaradených do registra To rozhodujú senáty po podaní obžaloby o riadnych opravných prostriedkoch proti prvostupňovým rozhodnutiam všetkých krajských súdov Slovenskej republiky (Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne) podľa poradia, v akom vec napadla a je zapísaná v registri To. Vzhľadom na už citované ustanovenie § 181 ods. 2 Trestného poriadku treba považovať odvolací senát najvyššieho súdu za príslušný aj na rozhodovanie o otázkach väzby.

V tomto kontexte neobstojí ani argumentácia navrhovateľa o tom, že v konaní pred najvyšším súdom ako odvolacím súdom došlo k porušeniu jeho ústavného práva na zákonného sudcu tým, že o predĺžení väzby rozhodoval ten istý predseda senátu, ktorý vec meritórne rozhoduje, resp. ktorý podal návrh na predĺženie väzby. Návrh či iný spôsob iniciovania rozhodnutia senátu jeho predsedom je totiž súčasťou procesu rozhodovania súdu. Predseda senátu je členom senátu, nie je procesným subjektom stojacim mimo súdu, nie je akýmsi žalobcom ad hoc.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že o predĺžení väzby rozhodoval v konkrétnom prípade najvyšší súd, ktorý o tom podľa zákona rozhodovať mal, pričom rozhodol senát, ktorému to vyplýva z rozvrhu práce, a to na základe návrhu predsedu senátu (§ 71 ods. 3 Trestného poriadku), a preto nemohlo dôjsť k porušeniu práva na zákonného sudcu v zmysle ustanovenia čl. 48 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nebolo možné vyhovieť podnetu navrhovateľa ani v časti, v ktorej namietal porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy.

